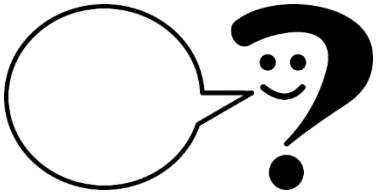
Xarxa de Competències Bàsiques

Les bones preguntes

Les “bones preguntes” són facilitadores de la construcció del pensament i el descobriment i consolidació d’aprenentatges significatius. Són un instrument d’exploració i d’indagació. Evolucionem, creixem i aprenem perquè ens fem preguntes i provem de respondre-les. Quan les preguntes –les bones preguntes– ens venen de fora i ens interpel·len, sorgeix la necessitat d’aprendre. El diàleg amb els altres és un desencadenant de descobriment i creació; si en aquest diàleg el docent introdueix les preguntes adequades, pot obrir la porta a la curiositat, la motivació i l’exploració del coneixement i l’experiència. En el mateix sentit, també podem ajudar a que els i les alumnes es plantegin bones preguntes. Les seves qüestions ens serviran per saber el seu punt de partida, els interessos i els dubtes i, alhora, aquesta pràctica els servirà de modelatge per iniciar qualsevol procés d’indagació i experimentació.

Les bones preguntes són aquelles que...

- S’entenen (l’alumne entén clarament el que se li demana).
- Plantegen un context.
- Donen pistes.
- Es poden respondre de diferent manera i en diferents formats.
- Tenen més d’una resposta, posicionament, hipòtesi...
- Fan raonar, demostrar, analitzar, justificar, argumentar...; és a dir, que mobilitzen habilitats cognitives de nivell superior.
- Requereixen fer cerques o recerques.
- Interpel·len l’alumne i el fan posicionar-se.
- Necessiten temps per ser contestades.
- Necessiten d’altres per ser contestades.

Es pot començar amb...

- Per què...?
- A quina causa obeeix...?
- Com expliques...?
- Com es fa...?
- Quina conseqüència té...?
- Resumeix o explica amb les teves pròpies paraules...
- Posa un exemple de...
- Com dibuixaries o esquematitzaries...?
- Pots relacionar... amb alguna experiència pròpia o coneguda?
- Que podria haver passat si...?
- Com dissenyaries...?
- Com organitzaries...?

Una vegada s'ha respost...

- Quin procés has seguit per arribar a aquesta resposta?
- Què t'ha fet replantejar del que sabies?
- Quines instruccions o consells donaries a algú que hagi de respondre a alguna pregunta similar?
- Transforma allò que has après en... (un altre format: un esquema, un gràfic, un dibuix, una imatge...).
- Convenç-me que tens raó.

Com ajudar els alumnes a fer-se bones preguntes?

- Propicio un ambient adequat per tal que es creï confiança i seguretat?
- Relaciono les preguntes amb els interessos dels aprenents o amb aspectes del seu entorn immediat?
- Contextualitzo la pregunta? Poso en situació l'aprenent?
- Les formulo de manera que cada aprenent pugui respondre-les en diferents formats, amb diferents tipus de resposta?
- Procuro que la pregunta sigui complexa i convidi l'alumne a fer cerques, formular hipòtesis, analitzar casos...; en definitiva, a fer recerca?
- Convido a que les preguntes siguin respostes de manera col·laborativa, o bé que la possible resposta es posi en comú?
- Deixo clar, d'inici, que sovint no hi ha una única resposta correcta?
- Comprovo que l'aprenent ha entès allò que li demano? Com?
- ...

Quines condicions pot crear el o la docent per tal que un o una aprenent es formuli bones preguntes?

- Es crea un context.
- Es parteix d'una necessitat real o experiència propera als aprenents.
- La resposta es necessita per construir coneixement en un o diversos àmbits de la vida o escolars.
- Es dona temps i espai per a la reflexió individual i conjunta.
- Es convida a respondre-les de manera col·lectiva.
- Es deixa clar d'inici que no hi ha una única resposta i que no es tracta d'"encertar-la", sinó de buscar, gaudir-ho i comunicar el fruit de la cerca i l'anàlisi.
- ...

Per saber-ne més...

- Guida Al·lès. Presentació *Com aprendre a fer bones preguntes?*
- Guida Al·lès. Presentació *Preguntes que fan pensar***.**
- Document *Plantejar bones preguntes: el punt de partida per mirar, veure i explicar amb sentit* (extracte de l'article Sanmartí, N. (comp) (2003) Aprendre ciències tot aprenent a escriure ciència. Barcelona: Ed. 62).
- Maribel Pomar, Irene de Puig, Maite Sbert (Grup IREF). Document *Per què és interessant fer preguntes?*
- Montserrat Roca, tesi doctoral. Document *Les preguntes en l'aprenentatge de les ciències.*
- Web Tresor de recursos: "Bones" preguntes – Tresor de Recursos
- David Segalés Masmitjà, "La competència científica a primària a partir de l'aprenentatge basat en projectes", a trealu_a2019_segales_david_competencia_cientifica.pdf (uvic.cat)